

Staatssecretaris
van Financiën
Frans Weekers:

‘Integere notaris heeft niets te vrezen’

De ‘Edelweissroute’ is sinds 1 januari afgesloten. Executeurs moeten voortaan aangifte erfbelasting doen en blijven tot in lengte van dagen hoofdelijk aansprakelijk voor onvolledige en onjuiste aangifte. Verder krijgt de Belastingdienst inzage in de notariële derdengeldenrekening. Staatssecretaris Weekers van Financiën verzekert vier weken na de invoering dat de Belastingdienst ‘terughoudend’ met de nieuwe bevoegdheden zal omgaan.

TEKST Lex van Almelo | FOTO'S Truus van Gog

Frans Weekers probeert zijn eerste Belastingplan door de Tweede Kamer te loodsen als een meerderheid erop aandringt dat hij een lek in de erfbelasting moet dichten. Een weduwe heeft een Zwitserse notaris benoemd tot executeur en die heeft het geld uit de nalatenschap op een geheime bankrekening in Zwitserland gezet. Als de erfgenamen zwijgen over het zwarte vermogen totdat de navorderingstermijn van twaalf jaar is verstreken, vist de fiscus achter het net. SP-kamerlid Farshad Bashir en GroenLinks-collega Bruno Braakhuis komen met amendementen om de ‘Edelweissroute’ te blokkeren. Ze willen de navorderingstermijn schrappen en alle erfgenamen verplichten de aangifte erfbelasting mede te ondertekenen. Dat de executeur handtekeningen moet gaan verzamelen, is lastig als sommige erfgenamen in het buitenland zitten, zegt de Vereniging van Estate Planners in het Notariaat (EPN). En als het niet binnen acht maanden lukt, gaat de heffingsrente lopen. De Nederlandse Organisatie Voor Executeurs NOVEX vraagt zich af of executeurs straks de aangifte nog wel willen verzorgen wanneer de aansprakelijkheid voor een onjuiste of onvolledige aangifte als een zwaard van Damocles boven hun hoofd blijft hangen wanneer de navorderingstermijn wordt geschrapt.

De staatssecretaris zelf heeft ook moeite met de amendementen. Waarom moeten al die goedwillende erfgenamen – 99,9 procent of misschien nog wel meer – worden opgezadeld met allerlei lasten die worden veroorzaakt door een enkeling? Hij vraagt om uitstel tot 2013 zodat hij uitvoeringsproblemen kan voorkomen. Dat verzoek wordt gedeeltelijk ingewilligd. Op 1 januari 2012 zijn de nieuwe regels voor de aangifte erfbelasting ingevoerd. Vanaf dat moment heeft de Belastingdienst ook inzage in de derdengeldenrekening.

INZAGE REKENING

Hoe gaat de Belastingdienst gebruikmaken van de bevoegdheid om inzage te vragen in de derdengeldenrekening?

‘Het is niet zo dat er een heksenjacht op het notariaat wordt ontketend. Integendeel. De fiscus gaat vrijwel altijd eerst naar de belastingplichtige en zal terughoudend zijn met informatieverzoeken aan de notaris. Ik houd niet van het onnodig vragen om informatie. Dat leidt alleen tot bureaucratie en irritatie. Als er aanleiding is om te denken dat er mogelijk iets mis is, wordt er dieper gegraven.’

Mag de Belastingdienst snuffelen in de computer of alleen op verstrekte afschriften kijken?

‘We gaan niet snuffelen in de computer of de dossiers van de notaris. Wij vragen in beginsel ook niet om afschriften. We kunnen

wel het verzoek doen: “Licht eens even toe wat er achter deze transactie zit? Waar naartoe is dat geld overgemaakt?”

Hoe waarborgt u de terughoudendheid van de Belastingdienst?

‘Een inspecteur die gebruik wil maken van deze bevoegdheden moet eerst een belangenafweging maken. Verder heeft hij goedkeuring nodig van het ministerie. Dat loopt via de directeur-generaal van de Belastingdienst of de plaatsvervanger. Maar ik zal er ook zelf op toezien dat er niet lichtvaardig gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheden.’

Mag de notaris de cliënt vertellen dat de Belastingdienst is langs geweest?

‘Dat mag. Maar het is niet handig als de notaris hangende het onderzoek gaat zeggen: “De fiscus heeft een vraag gesteld dus zorg maar dat je hier of daar wat informatie wegmaakt.” Maar goed, de bonafide notaris zal dat niet doen.’

BOETE

Hoe is de aangifteplicht voor de erfbelasting uiteindelijk geregeld?

‘Ik heb de invoering één jaar kunnen uitstellen om voor een beter werkbaar alternatief te zorgen. Volgens de amendementen van Braakhuis en Bashir moesten de erfgenamen altijd allemaal de aangifte tekenen, ook in binnenlandse situaties. In de nieuwe regeling moet in ieder geval de executeur de aangifte ondertekenen. Daardoor loopt deze wel de kans om aansprakelijk te worden gesteld

‘Een goede notaris weet verdraaid goed hoe hij informatie op tafel moet krijgen en een dossier moet opbouwen’

als hij wist of had kunnen weten dat de aangifte onjuist of onvolledig was.’

Dus de erfgenamen hoeven de aangifte niet meer te ondertekenen?

‘Volgens het systeem van de Algemene wet inzake rijksbelastingen moet elke verkrijger aangifte doen voor zijn eigen verkrijging. Maar de successiewet biedt erfgenamen ook de mogelijkheid gezamenlijk aangifte te doen of een machtiging te geven aan een andere erfgenaam of de executeur om namens hen te tekenen. Nieuw is dat zij inzage kunnen krijgen in de aangifte die de executeur of een ander namens hen heeft gedaan.’

Aansprakelijk, tenzij...

Artikel 72 Successiewet 1956

1. Executeurs van nalatenschappen zijn, op gelijke wijze als de erfgenamen, tot vervulling van al de bij deze wet opgelegde verplichtingen gehouden.
2. Door de rechter benoemde vereffenaars van nalatenschappen zijn gehouden tot al de bij deze wet aan erfgenamen opgelegde verplichtingen.
3. Desgevraagd verstrekt de Belastingdienst de erfgenaam inzage in de voor de belastingheffing te zijnen aanzien van belang zijnde stukken.

Wat als de aangifte onjuist of onvolledig is?

‘Erfgenamen zijn verplicht om aanvullende aangifte te doen bij onjuistheden. Dat is nu een algemene informatieverplichting. Dat betekent dat er een boete volgt als je die verplichting niet nakomt.’

ONBEPERKT AANSPRAKELIJK

Moet de executeur ook aangifte doen als de erfgenamen dat al doen?

‘Ja, de executeur die de nalatenschap afwikkelt, is altijd verplicht aangifte te doen. Daarbij is de verjaringstermijn van twaalf jaar voor buitenlands vermogen vervallen. Er is dus voortaan een onbeperkte aansprakelijkheid.’

Met terugwerkende kracht?

‘Ja, de aansprakelijkheid geldt in beginsel ook voor oude erfenissen. Het is niet zo dat ik een *cold case team* heb opgetuigd. Maar als ergens het vermoeden rijst dat er zwart geld is, dan wordt dit middel natuurlijk ingezet.’

Daar zullen de executeurs niet blij mee zijn...

‘Je moet wel bedenken dat in eerste instantie de verkrijger aansprakelijk is, in tweede instantie de overige erfgenamen en dan pas de executeur.’

Artikel 47 Invorderingswet 1990

1. Executeurs en door de rechter benoemde vereffenaars van nalatenschappen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor al de door en bij het overlijden van de erflater verschuldigde erfbelasting, tenzij de aangifte voor de erfbelasting niet door hen is gedaan.
2. De aansprakelijkheid op grond van het eerste lid geldt niet voor zover een executeur aannemelijk maakt dat het niet aan hem te wijten is dat de aanslag tot een te laag bedrag is vastgesteld of anderszins te weinig belasting is geheven.

Moet de executeur nu de rest van zijn leven een navordering vrezen?

‘Een executeur die te goeder trouw heeft gehandeld, hoeft niet bang te zijn. Voor verreweg de meeste notarissen betekent dit geen verandering in de aansprakelijkheid. Zij gingen immers altijd al zéér consciëntieus om met hun rol. Tot dusver zijn er maar zes gevallen bekend waarin een executeur aansprakelijk is gesteld.’

GOOD PRACTICES

Hoe kun je als executerend notaris aannemelijk maken dat je niets van verzwegen tegoeden wist?

‘Dat staat heel helder in de Invorderingswet 1990. Als hij zijn uiterste best heeft gedaan om alles boven water te krijgen en hij geen onraad hoefde te ruiken, kan hij zich ook disculperen.’

De notaris houdt van zekerheden, van protocollen.

Kan er – als voor één zwijgende weduwe de wet wordt veranderd – niet een safe havenregeling komen voor duizenden executeurs?

‘Als dat verwordt tot een afvinklijstje lijkt me dat niet zinvol. Ik denk dat het ook niet nodig is, omdat een goede notaris verdraaid goed weet hoe hij informatie op tafel moet krijgen en een dossier moet opbouwen. Ik heb niet de pretentie dat ik dat beter kan voorschrijven, ook al omdat niet elke zaak hetzelfde is. Ik kan me voorstellen dat het notariaat zelf *good practices* ontwikkelt.’

Dus als de notaris gewoon zijn best doet, komt de Belastingdienst niet langs?

‘Zoals ik de notarissen ken – en ik ken er nogal wat vanuit mijn vroegere verantwoordelijkheden als advocaat en in de Tweede Kamer – zijn notarissen buitengewoon bekwaam. En als je bekwaam en integer je werk doet, heb je niks te vrezen. Dat is de *bottom line*.’

Hebt u zelf al een testament laten opmaken?

‘Ja.’

Bij een Nederlandse notaris?’

(Lachend) ‘Bij de notaris in mijn woonplaats, ja.’ ■